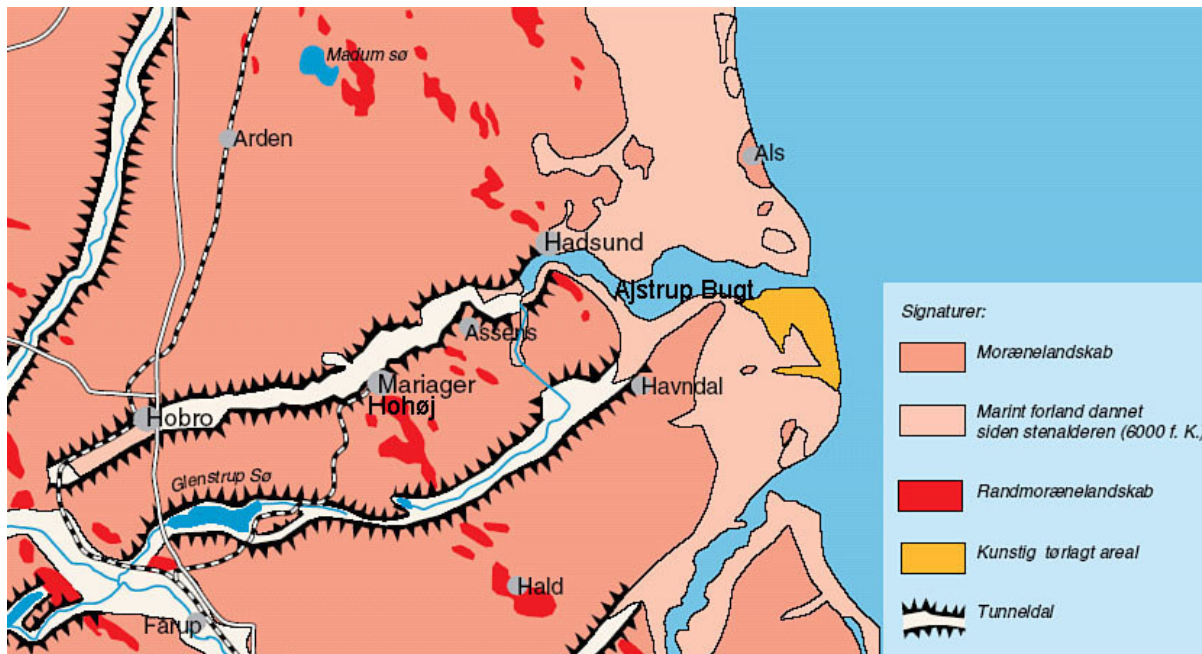

Kastbjerg Ådal

Landskabet omkring fjorden

Kastbjerg Ådal gennemskærer et landskab, der er udformet af is og smeltevand i slutningen af Weichsel Istiden. Ådalens udmunding i Ajstrup Bugt er desuden stærkt præget af Littorinahavets aflejringer, der blev afsat i løbet af stenalderen. Længst mod vest opnår Kastbjerg Ådal forbindelse til Skalsådal.

Landskabskort over området omkring Mariager Fjord. Kastbjerg Ådal gennemskærer istidslandskabet fra Havndal ved Ajstrup Bugt til området umiddelbart vest for Glenstrup Sø. Her opnår dalen forbindelse til Skalsådal. Kastbjerg Ådal er tolket som en tunneldal. Fra Århus Amt (1999).

Omkring den centrale del af ådalen præges det omgivende landskab af et randmorænestrøg med højder på op til 110 meter (Hohøj) og 102 meter (Hald). Strøget opbygges for en stor del af moræneler eller –sand, der er en blanding af sten, grus, sand og ler afsat direkte fra en gletscher, der trængte ind over området fra nordøst. Enkelte bakker har tilmed en kerne af kalk, mens andre indeholder flager af ler. Både leret og kalken er dannet lang tid før istiden i løbet af kridttiden samt tiden herefter (palæogen og neogen). I takt med at ismasserne skred ind over området blev flager af undergrundens aflejringer revet løs og transporteret op og skubbet ind i bakkerne af de fremrykkende ismasser. Besøger man Dania Kalkgrav, der ligger ud til Mariager Fjord, kan man få et enestående indblik i en del af undergrundens aflejringer.

Dania Kalkgrav, set mod syd. På lokaliteten kan man iagttage undergrundens aflejringer der er afsat i slutningen af Kridttiden og i begyndelsen af Palæogen. Dania Kalkgrav er i øvrigt i privat eje, hvorfor man skal indhente tilladelse før besøg. Foto: Tove Stockmarr (juli 2004).

Kastbjerg ådal er en tunneldal

Kastbjerg Ådal gennemskærer istidslandskabet fra Ajstrup Bugt til Sønder Onsild umiddelbart vest for Glenstrup Sø, der ligger ved grænsen til Nordjyllands Amt. Dalen er op til 1 kilometer bred på det bredeste sted ved Thorshede, og gennemløbes af henholdsvis Fuglsø Bæk samt den nedre del af Kastbjerg Å.

Nord for Thorshede støder en noget smallere dal ind i Kastbjerg Ådal, hvori den øvre del af Kastbjerg Å løber. Dette dalsystem er antageligt dannet som en smeltevanddal udenfor isdækket.

Kastbjerg Ådal er efter alt at dømme dannet som en tunneldal der kan relateres til afsmeltningen af Nordøstisen. Denne dækkede en del af Danmark i slutningen af Weichsel Istiden.

Kastbjerg Ådal set mod nord ved Norup. Dalen har en markant flad bund der afgrænses af veldefinerede sider. Foto: Tove Stockmarr (juli 2004).

Tunneldalen har ledt smeltevand fra isdækket, der lå ved den såkaldte C4-linie, mod vest, hvor det opnåede forbindelse til Skalsådal. Da der på dette tidspunkt endnu lå ismasser i hele Kattegat strømmede smelte vandet via bl.a. Skalsådal, hvor det strømmede ud i Hjarbæk Fjord.

Aflejringer fra Stenalderen

Kastbjerg Ådals udmundning ved Ajstrup Bugt ved Mariager Fjord karakteriseres af et udbredt fladt og lavtliggende landområde, der ind mod land er markeret ved en meget markant kystskrænt.

Udsigt over Ajstrup Bugt fra toppen af Stenalderhavets kystskrænt mellem Ajstrup og Trudsholm Plantage. Den fossile kystskrænt er her særlig markant og stejl. Foto: Tove Stockmarr (juli 2004).

Området var oversvømmet af stenalderhavet efter istiden, idet vandstanden stod højere overalt, som følge af de store mængder vand den smeltende is over Arktis og Canada havde produceret. At stenalderhavets aflejringer i dag findes over havniveau skyldes, at landet har hævet sig siden afsmeltningen af istidens gletscherdække.